

Przedsiębiorczość wiejska

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO ODDZIAŁ W KRAKOWIE

KSZTAŁTUJEMY PRZYSZŁOŚĆ POLSKIEJ WSI

Przedsiębiorczość

Rolnictwo społeczne jest innowacyjnym nurtem przedsiębiorczości coraz bardziej popularnym zarówno w Europie, jak i wielu państwach na świecie. Gospodarstwa pełniące funkcje społeczne łączą produkcję rolną i leśną ze świadczeniem różnego rodzaju usług społecznych.

Rozmowa kwartału

Winiarstwo w Polsce rozwija się w szybkim tempie, a coraz więcej osób marzy o prawdziwej winnicy. Czy klimat w Polsce sprzyja uprawie winorośli, a produkcja wina jest opłacalna? Jakie są pierwsze kroki do założenia własnej winnicy?

Rolnictwo

Drony wyposażone w zaawansowane kamery i czujniki, takie jak kamery multispektralne, umożliwiają rolnikom monitorowanie zdrowia roślin, analizy gleby oraz precyzyjne planowanie podejmowanych działań dotyczących oprysków i nawożenia.

Wydawca:

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Krakowie

ul. Meiselsa 1
31-063 Kraków

Zespół redakcyjny:

Redaktor Naczelny
Michał Wnęk

Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

Grzegorz Cetner
Andżelika Wdowicz

Sam. stanowisko ds. ekonomiki i zarządzania gospodarstwem

Rafał Galiak

Sam. Stanowisko ds. Systemów Produkcji Rolnej

Joachim Kempka

Skład i opracowanie graficzne:**Zespół Promocji i Wydawnictw**

Krzysztof Kucia

ISSN

2299-6966

Zamieszczane w biuletynie artykuły odzwierciedlają poglądy autorów, a Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Fotografie wykorzystane w numerze wykonali: Grzegorz Opiola, Michał Wnęk, Klaudia Kieljan, Krzysztof Kucia, Rafał Galiak, Free-pik.com, zielares.pl

SPIS TREŚCI:

ROZMOWY KWARTAŁU

Od pasji do biznesu – jak powstaje wino w polskich winnicach 4

ROLNICTWO

Rolnictwo widziane okiem drona 10

Fundusz Ochrony Rolnictwa – zabezpieczenie rolników przed bankructwem 12

Złocień maruna – lecznicze zioło w naszym ogródku 14

Rozwój małych gospodarstw – więcej wniosków niż przedrokiem (podsumowanie naboru) 16

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Rolnictwo społeczne w Irlandii - relacja z wyjazdu studyjnego do Irlandii 19

Od pasji do biznesu – jak powstaje wino w polskich winnicach

Winiarstwo w Polsce rozwija się w szybkim tempie, a coraz więcej osób marzy o prawdziwej winnicy. Czy klimat w Polsce sprzyja uprawie winorośli, a produkcja wina jest opłacalna? Jakie są pierwsze kroki do założenia własnej winnicy? W rozmowie z doświadczonym winiarzem Grzegorzem Opiotą – pracownikiem Winnicy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie Garlicki Lamus.

Na początek chciałbym zapytać o zainteresowanie winiarstwem. Skąd wzięła się pasja do tej dziedziny i jakie były początki pracy związanej z winoroślą?

Winiarstwo odkryłem w trakcie studiów. Wcześniej nie miałem pojęcia o tym, że w Polsce można uprawiać winorośl na większą skalę. Moimi ulubionymi zajęciami były ćwiczenia praktyczne w winnicy uniwersyteckiej. Temat tak bardzo mnie zainteresował, że na studiach magisterskich wybrałem kierunek „Winogrodnictwo i enologia”. Po studiach chciałem podjąć pracę w zawodzie, na moje szczęście akurat poszukiwano pracownika do winnicy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Pracuje tam od trzech lat.

Czy mógłby Pan krótko opowiedzieć o historii uprawy winorośli w Polsce? Jakie są najważniejsze etapy rozwoju tej branży w naszym kraju?

Historię polskiego winiarstwa można podzielić zasadniczo

na dwa etapy. Pierwszy to czasy średniowieczne, kiedy za sprawą zakonników winnice powstawały głównie przy klasztorach. W tych czasach wino, oprócz oczywistego zastosowania w trakcie uczt i biesiad, pełniło także ważną rolę w medycynie. Na bazie wina sporządzano m. in. preparaty ziołowe na różne dolegliwości. Z czasem uprawa winorośli stała się powszechna, czego ślady można znaleźć dzisiaj w różnych częściach naszego kraju. Obie wojny światowe i późniejszy okres komunizmu, w zasadzie doszczętnie zniszczyły polskie winiarstwo. Dopiero po roku 2000 zaczęto odbudowę tej gałęzi rolnictwa. W 2008 roku w Polsce zarejestrowanych było raptem kilkanaście winnic. Na podstawie danych KOWR, dzisiaj tych winnic jest zarejestrowanych dokładnie 648 (stan na 11.10.2024 r.) Sporo upraw jeszcze nie zarejestrowano. Możemy z pewnością stwierdzić, że obecnie obserwujemy rozkwit winiarstwa w naszym kraju.

Wiele osób może myśleć, że Polska nie jest typowym krajem winiarskim. Czy warunki klimatyczne w Polsce są odpowiednie do zakładania winnic? Jakie regiony w naszym kraju są najbardziej sprzyjające dla winorośli?

W Polsce mamy dobre warunki do uprawy winorośli. Ze względu na ocieplanie się klimatu, wydłuża się okres wegetacyjny, co sprzyja rozszerzaniu się katalogu odmian, które z powodzeniem można uprawiać w Polsce. Największym ryzykiem wciąż pozostają mrozy i przymrozki. Winorośli nie powinno się uprawiać powyżej ok 600 m n.p.m. Najbardziej sprzyjające regiony to te, w których obserwujemy największą ilość dni słonecznych w ciągu roku. Praktyka pokazuje, że winorośl z powodzeniem można uprawiać praktycznie w każdym zakątku naszego kraju (poza rejonami górskimi).

Jakie odmiany winorośli najlepiej się sprawdzają w polskim klimacie? Czy są gatunki, które szczególnie poleciłby Pan dla małych, przydomowych winnic?

Zdecydowana większość odmian uprawianych w Polsce to odmiany hybrydowe, czyli wyhodowane specjalnie krzyżówki *Vitis vinifera* z innymi gatunkami z rodziny *Vitis*, aby osiągnąć odpowiednią mrozoodporność, nawet do -28°C , odporność na choroby i wysoką plenność. Obecnie, niektórzy winiarze decydują się na uprawę odmian winorośli szlachetnej znanej z typowo winiarskich krajów (Riesling, Pinot noir, Muscat, Chardonnay itd). Do przydomowych

winnic warto wybrać odmiany pełne i odporne na choroby, by ograniczyć konieczność wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin. Warto skorzystać także z sadzonek szczepionych. Dzięki zastosowaniu odpowiednich podkładek, odmiana szlachetna zyskuje m. in. większą odporność na choroby.

Przejdźmy teraz do aspektów praktycznych. Jakie są podstawowe kroki, które należy podjąć, jeśli ktoś chciałby założyć własną winnicę? Od czego zacząć?

Jak z każdym przedsięwzięciem, trzeba zacząć od dobrego planu. Konieczne jest zapoznanie się z podstawową wiedzą na temat uprawy winorośli. Trzeba wybrać odpowiednią działkę (następcznienie, wystawa, brak zastoisk mrozowych itd). Ważnym krokiem jest dobór odmian - powinno się zwrócić uwagę na efekt finalny, czyli jakie wina chcemy produkować, a także dobrać odmiany do warunków klimatycznych, jakie panują na określonym terenie. W planie trzeba ująć także koszty - należy pomyśleć od razu o urządzeniu winiarni, które wiąże się ze sporymi wydatkami. Jeśli plan jest dobrze przygotowany, samo założenie winnicy nie stanowi większego problemu. Oczywiście na każdym etapie (sadzenie, ochrona, formowanie krzewów, uprawa owocującej winnicy) trzeba być bardzo uważnym. Jeśli chcemy produkować wino nie tylko na własne potrzeby lub sprzedawać owoce innym winiarzom, konieczne jest zgłoszenie winnicy do odpowiednich organów (KOWR, PIORiN, Sanepid, Urząd Celny, Urząd Skarbowy itd).

Jakie są najczęstsze błędy popełniane przez początkujących winiarzy? Na co szczególnie należy zwrócić uwagę podczas zakładania winnicy?

Najważniejsze to przeskalowanie inwestycji. Jestem zwolennikiem metody małych kroków. Chcesz mieć pięć hektarów winnicy? Posadź najpierw jeden i zobacz z czym to się wiąże. Rynek zbytu. Zanim posadzisz krzew, zastanów się dla kogo produkujesz wino, komu je sprzedasz. Kiedyś usłyszałem od jednego winiarza jedno pytanie i odpowiedź, które mi mocno utkwili w głowie. „Jakie jest najlepsze wino? Sprzedane.” Przy zakładaniu winnicy weź pod uwagę koszty założenia i wyposażenia winiarni.

Uprawa winorośli to inwestycja długoterminowa. Po jakim czasie można się spodziewać pierwszych plonów, a co za tym idzie – pierwszych zysków?

Samo formowanie krzewów trwa minimum 3 lata. Wszystko zależy od sposobu prowadzenia krzewów. Owoce można uzyskać najwcześniej w 3.-4. roku po posadzeniu. Do tego trzeba doliczyć czas na wyprodukowanie wina (minimum 6 miesięcy). Winiarstwo wymaga sporych nakładów finansowych, które trzeba zainwestować na długo przed pierwszymi zyskami ze sprzedaży wina. Należy mieć to na uwadze, decydując się na taki biznes.

Czy prowadzenie małej winnicy wymaga specjalistycznej wiedzy lub sprzętu? Jakie są podstawowe narzędzia i technologie, które powinien posiadać początkujący winiarz?

W temacie wiedzy skala winnicy nie ma większego znaczenia. Zarówno przy małej, jak i większej winnicy, konieczna jest wiedza na temat uprawy tego gatunku. Szczególnie polecam udział w szkoleniach, kursach, studiach, rozmowy z doświadczonymi winiarzami i doradcami w tym zakresie.

Jeśli chodzi o sprzęt, wszystko zależy od skali. Oczywiście przy nasadzeniach kilkudziesięciu czy nawet kilkuset krzewów nie jest konieczny fachowy sprzęt, bo zdecydowaną większość prac można wykonać narzędziami ręcznymi. Przy dużych powierzchniach upraw, niezbędne będą m.in. opryskiwacz sadowniczy, maszyna do cięcia letniego, pielnik.

Podstawowym narzędziem małego winiarza są ręce i sektor. Kluczowym zabiegiem jest cięcie zimowe, które z powodzeniem można wykonać zwykłym sekatorem jedno-ręcznym. Pozostałe zabiegi t.j. przyginanie, cięcie letnie, selekcja latorośli i gron, ogławianie można wykonać za pomocą podstawowych narzędzi ogrodniczych.

Jakie koszty wiążą się z założeniem i prowadzeniem przydomowej winnicy? Czy taka inwestycja jest opłacalna dla małych gospodarstw rolnych?

Koszty determinuje skala zaplanowanej uprawy oraz profil gospodarstwa, które dotychczas jest prowadzone. Jeśli mamy możliwość wykorzystania posiadanych budynków i sprzętów, wówczas koszty spadają. Najbardziej kosztownym elementem jest urządzenie i wyposażenie winiarni.

Samo założenie winnicy nie pochłania stosunkowo dużo pieniędzy. 5 lat temu mówiło się że na hektar winnicy i wyposażenie adekwatnej winiarni potrzeba miliona złotych. W międzyczasie rynek się zmienił, dzisiaj ta kwota na pewno byłaby wyższa.

Nie mniej jednak, przy funkcjonującym gospodarstwie, winnica może być bardzo dobrym pomysłem na poszerzenie oferty. Przy wykorzystaniu posiadanych budynków i sprzętów rolniczych może się okazać że koszty jej założenia wcale nie są tak duże.

Zakładając, że winnica już funkcjonuje, jak wygląda proces pielęgnacji winorośli w ciągu roku? Jakie są najważniejsze etapy uprawy?

Pierwszy zabieg, który wykonuje się w winnicy na przełomie lutego i marca to cięcie zimowe. Dobrze wykonane cięcie ma kluczowe znaczenie dla kolejnych etapów w ciągu roku. Należy przestrzegać terminu cięcia, ponieważ winorośl jest jednym z gatunków, u których występuje tzw. płacz. Dlatego cięcie należy wykonać zanim roślina zakończy spoczynek. Kluczowym elementem jest także zapewnienie odpowiedniej ochrony. Wykonanie zabiegów w odpowiednich terminach determinuje zdrowotność rośliny, a w konsekwencji jakość owoców. Wszystkie działania podejmowane w winnicy mają na celu wyprodukowanie owoców najwyższej jakości, dlatego poza wspomnianymi, ważne jest pozostawienie na krzewie odpowiedniej liczby liatorośli, gron, a przy cięciu letnim także odpowiedniej liczby liści przypadających na grono. Winnicę należy monito-

rować na każdym etapie, brać pod uwagę prognozy pogody i reagować z wyprzedzeniem, by jeśli to możliwe wyeliminować czynniki ryzyka.

Przejdźmy teraz do produkcji wina. Jak wygląda podstawowy proces produkcji wina z winogron? Czy można go przeprowadzić na niewielką skalę w warunkach domowych?

Temat rzeka. Na temat produkcji wina można napisać niejedną książkę. Zasadnicza różnica pomiędzy warunkami domowymi, a warunkami panującymi w winiarni jest kwestia wpływu na czynniki ryzyka - temperatura fermentacji, utlenianie wina, higiena procesu produkcji. Oczywiście można produkować wino w warunkach domowych, należy wówczas szczególnie zadbać o higienę całego procesu, a także znaleźć miejsce, w którym będzie panowała odpowiednia temperatura.

Musimy rozróżnić zasadniczo dwie ścieżki produkcji wina. Proces wytwarzania wina białego znacznie różni się od procesu wytwarzania wina czerwonego. 3 podstawowe różnice to: temperatura fermentacji, maceracja i tłoczenie. W obu przypadkach pierwszym etapem zaraz po zbiorze jest odszypułkowanie gron i zmiążdżenie jagód - ważne, by nie rozgnieść pestek, a jedynie uszkodzić skórki owoców.

Białe owoce, po rozgnieceniu pozostawiamy do maceracji na kilka-kilkadziesiąt godzin. Ważne jest utrzymanie niskiej temperatury (ok 4-5 stopni) i odcięcie dostępu tlenu.

Następnie pulpę trzeba wyłoczyć, a powstały moszcz zaszczyć drożdżami. Fermentacja odbywa się w temperaturze ok 12-14 stopni. Kolejnymi etapami są zlewanie z nad osadu, filtracja, stabilizacja białkowa i winianowa. Po przeprowadzeniu wszystkich czynności wino można zabutelkować.

W przypadku wina czerwonego zaraz po rozgnieceniu jagód, pulpę zaszczepiamy drożdżami i fermentujemy w temperaturze ok 20-25 stopni. W tym czasie trwa także maceracja. Skórki oddają do wina barwniki. Ważne jest, by codziennie mieszać nastaw. Po ok 2-3 tygodniach wykonujemy tłoczenie. Powstałe wino należy zlać z nad osadu. Można przeprowadzić także fermentację jabłkowomlekową. Częstym procesem jest także dojrzewanie w obecności dębu (beczka, klepki lub chipsy dębowe).

Jakie umiejętności są potrzebne, by produkować wino na własny użytek? Czy winiarz-amator musi przejść specjalne kursy lub zdobyć certyfikaty?

Wszystko zależy jakiej jakości wina chcemy produkować. Jeśli będziemy zadowoleni z domowego „winiacza” który powstał (o zgrozo!) z najbardziej popularnego przepisu - wino + woda + cukier, nie potrzeba żadnych kursów. Wino, zgodnie z obowiązującymi przepisami, to po prostu sfermentowany sok z winogron. Jeśli produkujemy wino, nie używamy wody ani cukru!

Najprostszy przepis na wino: winogrona i balon (lub inne naczynie). Tylko tyle i aż tyle. Według mnie kluczowym elementem jest wiedza winiarza. Sam proces produkcji,

jeśli wiemy co po kolei robić, nie jest trudny. Najtrudniejsze jest reagowanie w odpowiednim momencie, diagnozowanie problemów i znalezienie rozwiązań. Także obok wiedzy trzeba postawić doświadczenie. Połączenie tych dwóch daje duże szanse na sukces.

W Polsce coraz częściej mówi się o jakości rodzimych win. Jak ocenia Pan rozwój polskiego winiarstwa w porównaniu do tradycyjnych krajów winiarskich, takich jak Francja czy Włochy?

Nie lubię tego typu porównań. Nasze wina są po prostu inne. Każdy region czy kraj winiarski ma swoją stylistykę, charakterystyczne odmiany. Jakościowo spora część polskich win zupełnie nie odbiega od światowych liderów. Wraz z coraz większą świadomością polskich winiarzy i rozwojem tej dziedziny jakość naszych win także rośnie. Nie porównywałbym polskiego winiarstwa do tradycyjnych krajów winiarskich, raczej spojrzalbym kilka lat wstecz i porównał z tym co obecnie mamy w Polsce na rynku winiarskim. Olbrzymi postęp.

Czy polskie wino ma szansę zdobyć szersze uznanie na rynku międzynarodowym? Jakie są największe wyzwania, przed którymi stoi polski przemysł winiarski?

Patrząc na rynek wina na świecie, obserwuje się ciekawe zjawiska. Coraz mniej osób w krajach typowo winiarskich pije wino. Jest spora nadprodukcja, co za tym idzie nie powiększa się powierzchni upraw. Z tego też powodu winiarze stawiają na eksport. Patrząc na półki w polskich sklepach, nasze rodzime wina stanowią bardzo

mały odsetek. Bardzo cieszą miejsca takie jak winebary czy restauracje, które w swojej ofercie mają wyłącznie polskie wina.

Myślę, że największym wyzwaniem na ten moment jest zawojowanie krajowego rynku. Kultura picia wina w Polsce raczkuje. Porównując nawet na malejące spożycie wina w krajach winiarskich, a w Polsce, różnice są kolosalne. W Polsce średnio wypijamy 3-4 litry wina na osobę w ciągu roku. Nie chodzi oczywiście o to, by namawiać ludzi do picia alkoholu, ale by zamiast sięgania po alkohole wysokoprocentowe, wybrać wino.

Jakie są obecnie trendy w winiarstwie, które mogą być interesujące dla małych winiarzy? Czy warto np. postawić na ekologiczne uprawy lub produkcję win lodowych lub musujących?

Polskie winiarstwo idzie w różnych kierunkach. Każdy winiarz szuka swojej drogi, pomysłu na swoje wina i całościową ofertę. Uważam, że to jest bardzo pozytywne zjawisko. W Polsce mamy świetne warunki, by produkować owoce o odpowiednich parametrach z przeznaczeniem na wina musujące. Widać tutaj, że coraz więcej winnic obiera ten kierunek. W żargonie winiarskim wina musujące nazywamy musiakami. Bardzo podoba mi się to określenie. Mam nadzieję, że za kilka lat już każdy będzie wiedział co to jest polski musiak.

Drugi, bardzo mocny trend zauważalny w wielu winnicach to wina niskointerwencyjne. Najogólniej rzecz ujmując chodzi o jak najmniejszą ingerencję w proces produkcji winogron, jak i samego wina. Winnice te najczęściej wybierają ekologiczne metody uprawy, a przy produkcji wina ograniczają wszelkie dodatki. Zwykle wina produkowane są na tzw dzikich drożdżach bez dodatku siarki.

Uprawa ekologiczna nie należy do najłatwiejszych. Wymaga bardzo dużej uwagi, nieustannej kontroli i wykonywania wielu zabiegów zapobiegawczo. Dla przydomowej winnicy może się okazać dobrym pomysłem, jeśli chcemy ograniczyć chemiczną ochronę roślin.

Jakie kroki można podjąć, aby skutecznie promować i sprzedawać wino z małej winnicy? Czy istnieją sprawdzone strategie marketingowe dla lokalnych winiarzy?

Atutem małych winnic jest LOKALNOŚĆ. Ten aspekt trzeba dobrze wykorzystać. Nieodzownym elementem jest tutaj współpraca z innymi lokalnymi producentami, oferowanie swoich produktów turystom, udział w lokalnych wydarzeniach t.j. targi, dożynki, festiwale itd.

Czy w Polsce organizowane są wydarzenia, festiwale lub targi, na których mali winiarze mogą promować swoje produkty i nawiązywać kontakty z potencjalnymi klientami?

W Polsce coraz częściej organizuje się różnego rodzaju targi, wystawy, festiwale, których celem jest promowanie lokalnych produktów. Takie imprezy są najlepszą reklamą dla małych winiarzy.

Na zakończenie, jaką radę dałby Pan rolnikom i mieszkańcom wsi, którzy rozważają założenie winnicy? Od czego powinni zacząć, aby zwiększyć swoje szanse na sukces?

Za każdą winnicą stoi człowiek i jego historia. Jeśli temat uprawy winorośli jest dla kogoś ciekawy, trzeba spróbować. Na początek pojechać na imprezę winiarską, poznać ludzi, poszerzyć wiedzę w tym temacie i dopiero myśleć o swojej inwestycji. U niektórych winiarzy, można zakupić owoce. Na początek to bardzo ciekawa opcja, by na własnej skórze przekonać się co to znaczy produkować wino. Podsumowując: trzeba po prostu spróbować!

Rozmawiał:

Michał Wnęć

Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

CDR O/KRAKÓW

Rolnictwo widziane okiem drona

Coraz częściej stosowane nowoczesne technologie w rolnictwie wprowadzają rewolucyjne zmiany w sposobie, w jakim uprawiana jest ziemia oraz hodowane zwierzęta. Jeszcze nie tak dawno obraz rolnika kojarzył się głównie z ciężką, fizyczną pracą na roli, a wiele decyzji podejmowanych było na podstawie intuicji lub doświadczeń przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Dziś technologia wkracza na pola i pastwiska z siłą, którą jest ciężko ignorować. Drony, czujniki i inteligentne systemy upraw, to tylko niektóre z narzędzi mogące całkowicie odmienić sposób, w jaki funkcjonują gospodarstwa rolne. Korzyści dla rolników są niezwykle istotne, to wyższa wydajność połączona z mniejszym zużyciem zasobów, precyzyjne monitorowanie upraw, a także oszczędność czasu i środków.

Drony w rolnictwie – oko na wszystko

Jednym z najpopularniejszych i najbardziej efektywnych narzędzi, które zyskuje coraz większe uznanie wśród rolników, są drony. Wbrew pozorom ich zastosowanie w rolnictwie nie ogranicza się jedynie do wykonywania efektownych zdjęć z powietrza. Drony wyposażone w zaawansowane kamery i czujniki, takie jak kamery multispektralne, umożliwiają rolnikom monitorowanie zdrowia roślin, analizy gleby oraz precyzyjne planowanie podejmowanych działań dotyczących oprysków i nawożenia.

Kamery multispektralne są w stanie uchwycić fale światła, których nie widzi ludzkie oko takie jak podczerwień, co pozwala na szczegółową ocenę stanu zdrowia roślin. Dzięki nim rolnik może zobaczyć, które obszary pola są w lepszej kondycji, a które wymagają interwencji. Na podstawie

tych danych możliwe jest na przykład precyzyjne zaplanowanie nawożenia, co pozwala na oszczędności związane ograniczeniem ilości stosowanych nawozów. Takie podejście, znane jako rolnictwo precyzyjne, staje się coraz bardziej popularne. Obraz z kamer pokazuje również rolnikowi również wskaźnik LAI czyli pokrycia liściowego który informuje o stosunku ilości biomasy do wielkości powierzchni, na której ona się znajduje. W ten sposób określona zostaje grubość pokrywy roślinnej, a także struktura roślinności. Drony to także sprawdzone narzędzie do wykrywania szkodników i chorób na polach. Zamiast spędzać długie godziny na ręcznym przeglądaniu upraw, rolnik może wykorzystać drony, które szybko i dokładnie są w stanie sprawdzić ogromne powierzchnie upraw co jest niemożliwe do wykonania na ziemi. Dzięki temu możliwa jest szybka reakcja na zagrożenia, zanim te rozprzestrzenią się na większą część pola. Wykorzystanie dronów pozwala również na dokładne mapowanie terenu gospodarstwa. Umożliwia to lepsze zarządzanie zasobami wodnymi, co jest kluczowe w dobie zmian klimatycznych i coraz częstszych okresów suszy. Drony mogą dostarczać dane o wilgotności gleby, dzięki czemu rolnicy mogą precyzyjnie planować nawadnianie, minimalizując marnotrawstwo wody i jednocześnie dbając o zdrowie roślin.

Czujniki – precyzyjne narzędzie w służbie rolnika

Coraz większą popularność zyskują różnego rodzaju czujniki rozmieszczane bezpośrednio na polach. Są to zaawansowane urządzenia monitorujące kluczowe parametry warunków panujących na polach, takie jak temperatura

gleby, wilgotność powietrza, poziom nasłonecznienia, a nawet stężenie dwutlenku węgla w atmosferze na odpowiednich wysokościach. Czujniki te działają w czasie rzeczywistym, a to oznacza, że rolnik ma dostęp do aktualnych danych migocących mieć bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje.

Przykładowo, czujniki wilgotności gleby pozwalają na precyzyjne planowanie nawadniania. W przeszłości rolnicy często podlewali pola na zasadzie rutyny, co prowadziło do marnowania wody. Obecnie dzięki czujnikom nawadnianie może być przeprowadzane dokładnie wtedy, kiedy jest to konieczne, i tylko tam, gdzie rośliny tego potrzebują. To z kolei przekłada się na niższe koszty eksploatacyjne i lepsze wyniki upraw.

Czujniki znajdują także zastosowanie w monitorowaniu jakości gleby. Dzięki nim rolnicy mogą śledzić poziom składników odżywczych, takich jak azot, fosfor czy potas, co pozwala na bardziej precyzyjne nawożenie. Czujniki mogą wykrywać nawet niewielkie zmiany w chemicznym składzie gleby. Coraz częściej spotyka się także czujniki monitorujące mikroklimat w obrębie poszczególnych pól. Umożliwia to ocenę warunków pogodowych i ich wpływu na rośliny, dzięki temu rolnik zyskuje pełniejszy obraz warunków, w jakich prowadzi produkcję, co pozwala na lepsze planowanie siewu, nawożenia czy zbiorów.

Korzyści nie tylko dla rolnika ale również dla środowiska

Wprowadzenie nowoczesnych technologii do rolnictwa przynosi korzyści obu stronom. Precyzyjne rolnictwo pozwala na znaczne ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i pestycydów. Dzięki temu, że środki te stosowane są tylko tam, gdzie są rzeczywiście potrzebne, ich nadmierne użycie staje się przeszłością. Ograniczenie nadmiernego stosowania środków ochrony roślin ma pozytywny wpływ na jakość gleby, wody oraz na zdrowie okolicznych ekosystemów. Precyzyjne planowanie nawadniania, oparte na danych z czujników, pozwala na oszczędność wody, co jest szczególnie istotne w dobie zmian klimatycznych. W wielu rejonach zasoby wody stają się coraz bardziej ograniczone, a rolnictwo jest jednym z głównych konsumentów tego surowca. Technologia daje narzędzia, które pomagają w bardziej odpowiedzialnym zarządzaniu zasobami wodnymi.

Rolnicy, którzy zdecydowali się na wdrożenie nowoczesnych rozwiązań, zauważają także wzrost wydajności swoich gospodarstw. Dzięki lepszemu monitorowaniu stanu roślin, szybkiemu reagowaniu na problemy oraz automa-

tyzacji wielu procesów, ich plony stają się bardziej stabilne i przewidywalne. Automatyzacja prac, takich jak nawożenie, opryski czy nawadnianie, pozwala na lepsze zarządzanie czasem oraz ogranicza ponoszone koszty. Zastosowanie dronów i czujników zmniejsza potrzebę ręcznego nadzoru nad uprawami, a tym samym daje rolnikom więcej czasu na planowanie, rozwój biznesu czy wprowadzanie innowacji.

Wyzwania związane z wdrażaniem technologii

Mimo wielu zalet nowoczesnych technologii w rolnictwie, ich wdrażanie wiąże się z pewnymi wyzwaniami. Pierwszym i najważniejszym z nich jest kwestia kosztów. Zakup dronów, czujników oraz instalacja inteligentnych systemów upraw to niemałe inwestycje, na które nie każde gospodarstwo może sobie pozwolić. Warto jednak pamiętać, że z biegiem czasu koszty te mogą się zwrócić dzięki oszczędnościom w innych obszarach. Kolejnym wyzwaniem jest konieczność przystosowania się do nowoczesnych rozwiązań. Wprowadzenie technologii wymaga od rolników zdobycia nowych umiejętności, co nie zawsze jest proste, zwłaszcza dla osób przyzwyczajonych do tradycyjnych metod pracy na polu. Tu z pomocą mogą przyjść programy edukacyjne i szkoleniowe oferowane przez instytucje rolnicze w Ośrodku Doradztwa Rolniczego, które wspierają rolników w adaptacji do zmieniającego się świata. Nie można też zapominać o wyzwaniach technicznych. Nie wszystkie gospodarstwa znajdują się w regionach z odpowiednią infrastrukturą telekomunikacyjną, a wiele nowoczesnych narzędzi opiera się na stałym dostępie do Internetu. W miejscach, gdzie brakuje szybkich połączeń internetowych, możliwości wykorzystania dronów, czujników czy inteligentnych systemów są ograniczone.

Drony, czujniki i inteligentne systemy upraw mogą wydawać się przyszłością znaną tylko z filmów science fiction, ale stają się one coraz bardziej dostępne i powszechne. To już nie tylko nowinki technologiczne, ale rzeczywiste narzędzia, które mogą odmienić oblicze współczesnego rolnictwa. Inwestycja w technologię to inwestycja w przyszłość – nie tylko gospodarstwa, ale obszarów wiejskich, a ostatecznie również w przyszłość nas wszystkich.

Andżelika Wdowicz
Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich
CDR O/KRAKÓW

Fundusz Ochrony Rolnictwa

Fundusz Ochrony Rolnictwa – zabezpieczenie rolników przed bankructwem

lipca 2023 r. weszła w życie Ustawa o Funduszu Ochrony Rolnictwa, która ma za zadanie przyczynić się do większej ochrony transakcji sprzedaży swoich produktów przez rolników. Ma on na celu zapewnić możliwość rekompensaty z tytułu utraty przychodów producentom rolnym w przypadku upadłości nabywców produktów rolnych. Fundusz stanowi wyodrębniony rachunek bankowy, który obejmuje: wpłaty dokonywane przez podmioty skupiające, odsetki od środków lokowanych w formie depozytu, środki finansowe odzyskane przez KOWR w wyniku prowadzonych postępowań upadłościowych. Utworzony Fundusz jest administrowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Środki finansowe Funduszu nie są środkami publicznymi, a pochodzą od podmiotów skupujących. Ideą regulacji jest stworzenie możliwości prawnych gwarantujących producentom rolnym rekompensatę z tytułu utraty przychodów z prowadzonej przez nich działalności rolniczej w przypadku upadłości podmiotów, które nabyły od nich produkty rolne. Ma on na celu zabezpieczenie interesów rolników w sytuacji, gdy ze wskazanych wyżej powodów podmiot skupujący od nich np. zboże, owoce, warzywa, mleko czy zwierzęta — nie wypłacał im należności z tytułu dostaw. Zgromadzony fundusz to po prostu kapitał zabezpieczony na poczet potencjalnych świadczeń na rzecz rolników, którzy nie otrzymali płatności od kontrahentów za swoje płody rolne. Dzięki takim rekompensatom po-

szkodowani w ten sposób rolnicy będą mieli środki na zaspokojenie potrzeb życiowych, spłatę ciążących na nich zobowiązań (np. kredytów) czy wreszcie na kontynuowanie produkcji rolnej.

Wpłaty na Fundusz naliczane są naliczane od 01 stycznia 2024 r. – w wysokości 0,125% wartości produktów rolnych dostarczony do odbiorcy (bez podatku od towarów i usług). Produkty rolne określone zostały w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej to m.in.: mięso i podroby jadalne, przetwory z mięsa; ryby; zwierzęta żywe; produkty mleczarskie, jaja ptasie, miód naturalny; warzywa, żywe drzewa i inne rośliny; kawa, herbata i przyprawy; zboża; owoce i orzechy jadalne, nasiona i owoce oleiste, ziarna, słoma, pasza itd. Dla przykładu jeśli podmiot skupił zboże za jeden milion zł netto, będzie musiał wpłacić na wyodrębniony rachunek w KOWR opłatę na rzecz Funduszu Ochrony Rolnictwa 1250 zł. Do wpłat na Fundusz obowiązane są podmioty skupujące, będące podatnikami podatku od towarów i usług, zaś wartość produktów jest ustalana na podstawie faktur VAT i faktur VAT RR uwzględnianych w deklaracjach podatkowych.

Kto może otrzymać rekompensatę?

O rekompensatę będzie mógł wystąpić producent rolny w momencie, gdy nie będzie w stanie zaspokoić „należności za zbyte produkty rolne przez podmiot,

który jest niewypłacalny”. Decyzję o wypłacie pieniędzy podejmie dyrektor oddziału terenowego KOWR. Rekompensata będzie wypłacana jako iloczyn określonej przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych w drodze rozporządzenia procentowej stawki rekompensaty i sumy należności netto - czytamy w OSR. Stawkę rekompensaty mamy poznawać corocznie do 31 maja. KOWR natomiast, jeszcze przed przyznaniem jej rolnikowi, będzie występował do niewypłacalnego podmiotu o potwierdzenie braku wypłaty z tytułu należności za zbyte produkty rolne. Wniosek składa się na formularzu opracowanym przez Krajowy Ośrodek i udostępnionym na jego stronie internetowej, w terminie od dnia 1 lutego do dnia 31 marca:

- 1) roku następującego po roku, w którym podmiot skupujący stał się niewypłacalny, lub
- 2) drugiego roku następującego po roku, w którym podmiot skupujący stał się niewypłacalny.

Wnioski o rekompensatę rolnicy będą składać do KOWR-u rolnicy każdego roku.

Ilu rolników złożyło wnioski do FOR?

Według danych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) na dzień 3 kwietnia 2024 r. do oddziałów terenowych KOWR wpłynęło 890 wniosków o przyznanie rekompensaty w ramach Funduszu Ochrony Rolnictwa na kwotę 40,6 mln zł. Po pozytywnym zweryfikowaniu wniosków i ustaleniu wniosków z brakami formalnymi do realizacji pozostało 661 wniosków na kwotę 27,4 mln zł.

Część podmiotów skupujących jest niezadowolona, szczególnie z branży mleczarskiej i przetwórstwa owocowo-warzywnego. Twierdzi, że rozwiązania zawarte w ustawie, które budzą wątpliwości to: utworzenie jednego funduszu dla wszystkich branż, obowiązywanie wpłat na Fundusz, ignorowanie faktu obowiązujących już rozwiązań prawnych w tej sprawie, dysproporcja pomiędzy liczbą podmiotów zobowiązanych do wpłat i uprawnionych do rekompensat, zwiększenie obciążeń administracyjnych oraz negatywny wpływ FOR na ceny skupu, a także zbyt długi okres do wpłat rekompensat – przekazano w postulacie.

Biorąc pod uwagę rozmiary produkcji w poszczególnych branżach, dostrzec można istotne różnice pomiędzy wysokością wpłat, których dokonywać będą poszczególne sektory, przy jednoczesnym różnym ryzyku

wystąpienia niewypłacalności podmiotów skupujących w zależności od rynku, na którym działają.

Prawdopodobnie Ustawa 1 lipca 2023 r. o Funduszu Ochrony Rolnictwa zostanie w przyszłości nowelizowana i uwzględnieni problemy podmiotów skupujących płody rolne.

Literatura:

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

<https://www.gov.pl/web/kowr/fundusz-ochrony-rolnictwa>

prokurent[®]
Kancelaria Radców Prawnych i Adwokatów

<https://prokurent.com/fundusz-ochrony-rolnictwa/>

<https://www.topagrar.pl/articles/zarzadzanie/rolnicy-dostana-ponad-27-mln-zl-z-funduszu-ochrony-rolnictwa-2510625>

Joachim Kempka

Sam. Stanowisko ds. Systemów Produkcji Rolnej

CDR O/KRAKÓW

Złocień maruna – lecznicze zioło w naszym ogródku

Stosowanie ziela złocienia maruny zmniejsza częstotliwość ataków migreny, jak i powoduje złagodzenie dolegliwości bólowych w trakcie ich przebiegu. Oprócz wspomnianych wyżej dolegliwości, wykorzystuje się zawarty w marunie partenolid jako substancję przeciwdziałającą rozwojowi stanów zapalnych, alergii, stanów miażdżycowych, starzeniu skóry, rozwojowi zaćmy oraz chorób nowotworowych.

Złocień maruna (*Tanacetum parthenium* L.), jest byliną należącą do rodziny astrowatych, pochodzącą z rejonów Europy Południowej i Azji Mniejszej. Ziele złocienia maruny już od długich lat stosowane jest w medycynie tradycyjnej i ludowej, zwłaszcza wśród zielarzy.

Maruna to ładna i łatwa w uprawie roślina. Jej kwiaty przypominają kwiaty rumianku, z tego powodu często jest z nim mylona. Bylina często spotykana jest na poboczach, wzdłuż dróg, na polach czy nieużytkach. Cechą charakterystyczną maruny jest jej specyficzny zapach, po którym łatwo ją rozpoznać. Intensywny zapach odświeża powietrze, a nawet odstrasza nieproszone owady. Nie lubią go często grasujące w naszych szafach mole. Ponadto roślina ma pewne właściwości lecznicze.

Inne nazwy: fałszywy rumianek, marunka, wrotycz maruna.

Uprawa

Maruny nie są roślinami bardzo wymagającymi. Urosną praktycznie na każdym typie ziemi. Roślina występuje nawet na ziemiach kwaśnych i zasadowych sięgających nawet do 9 pH. Nie lubią tylko miejsc podmokłych oraz piaszczystych. Dobrze rosną w jasnych miejscach, ale należy unikać zbyt nasłonecznionych miejsc. Zbyt długo padający skwar przełoży się na słabsze i krótsze kwitnienie rośliny. Poradzą sobie także w półcieniu. Maruny są odporne

na braki wody, ale jeśli przez dłuższy okres czasu nie pada deszcz, należy je odpowiednio podlewać. Dzięki temu zachowują ładny wygląd i zachowują ciągłość kwitnienia. Maruna może wytwarzać kwiaty przez całe lato (czerwiec-październik). Osiąga od 20 do 60 centymetrów wysokości. Zbiór maruny przypada w maju, przed jej zakwitnięciem.

Maruny głównie rozsiewają się same, więc gdy już raz zagoszczą w naszym ogrodzie, to w nim pozostaną. Możemy też je samodzielnie rozmnożyć z nasion.

Nasiona należy wysiewać do gruntu w dwóch terminach:

- wiosenny: marzec, kwiecień,
- jesienny: sierpień, wrzesień.

Ogrodnicy wysiewają nasiona wiosną do doniczek na rozsądę, które później wymagają pikowania. Wczesną jesienią można, także rozmnażać roślinę przez podział bryły korzeniowej. Przy tej okazji możemy pozbyć się starszych roślin i odmłodzić nasz ogródek.

Złocień maruna nie wymaga zasilania nawozami mineralnymi, ale bardzo lubi kompost, który poprawia jego bujność. Warto przekopać z nim ziemię przed ich sadzeniem.

Złocień maruna jest rośliną wieloletnią, ale nie długowieczną. Odmiany ozdobne mogą być bardziej krótkowieczne. Najczęściej jednak rośnie przez kilka lat, a naj-

piej kwitnie w drugim-trzecim roku uprawy. Jest odporny na mróz i nie musimy się martwić, że przemarznie zimą. Dodatkowo jest bardzo odporna na choroby i szkodniki.

Naturalne źródło partenolidu

Pozytywne efekty oddziaływania partenolidu na organizm są znane już od starożytności. Wyciąg ze złocienia znany był jako substancja przeciwbólowa i przeciwmigrenowa. Stosowanie ziela złocienia maruny zmniejsza częstotliwość ataków migreny, jak i powoduje złagodzenie dolegliwości bólowych w trakcie ich przebiegu. Oprócz wspomnianych wyżej dolegliwości, wykorzystuje się zawarty w marunie partenolid jako substancję przeciwdziałającą rozwojowi stanów zapalnych, stanów miażdżycowych, alergii, starzeniu skóry, rozwojowi zaćmy oraz chorób nowotworowych. Partenolid wykazuje także działanie przeciwbakteryjne i przeciwwirusowe.

Światowa Organizacja Zdrowia w celu zapobiegania migrenom zaleca stosowanie doustnie dobowo wyciągu zawierającego 0,2-0,6 mg partenolidu. Jeśli chcemy zdecydować się na suplementację surowca w postaci sproszkowanego ziela w kapsułkach, wśród dostępnych na rynku preparatów warto wybierać te, które są standaryzowane na obecność partenolidu. Według niektórych źródeł możliwe jest zastosowanie świeżych liści z posiłkiem lub bezpośrednio po nim w ilości 1-3 liści raz lub dwa razy na dobę. Działanie maruny jest silne i może wchodzić w interakcje z innymi lekami, dlatego jej zażywanie warto konsultować z lekarzem.

Zastosowania maruny w lecznictwie jest bardzo szerokie. Działa na:

- alergie,
- artretyzm,
- astma,
- bóle zębów,
- gorączka,
- infekcje skóry,
- kłopoty z menstruacją,
- łuszczyca,
- mdłości,
- migreny,
- nerwobóle,
- niepokój,

- pasożyty,
- PMS (zespół napięcia przedmiesiączkowego),
- problemy z trawieniem,
- problemy ze snem,
- szumy w uszach,
- wymioty.

Od przeciwgorączkowego działania tej rośliny pochodzi jedna z jej popularnych nazw feverfew.

Roślina od pokoleń jest bardzo ceniona za swoje walory ozdobne, ale także była uważana za zioło o magicznych predyspozycjach. Wzmianki o złocieniu marunie, który był wykorzystywany jako afrodyzjak i element czarów można znaleźć w „Zielniku” Szymona Syreńskiego (1540-1611), który został wydany w 1613 roku.

Surowiec maruny bywa również stosowany w postaci nalewek, świeżego soku czy naparu.

Źródła:

<https://regiodom.pl/zlocien-maruna-kwiat-z-babcinego-ogrodka-jak-uprawiac-maruny-ozdobia-rabate-i-odstrasza-mole/ar/c9-16478671>

<https://niepodlewam.pl/zlocien-maruna-uprawa-i-rozmnazanie/>

<https://www.plantago-sklep.pl/blog/zlocien-maruna/>

https://gemini.pl/poradnik/zdrowie/zlocien-maruna-fitoterapia-w-leczeniu-migreny/?srsltid=AfmBOopdT5Uv3P_oatQHR-giFI9no1ugRqIb2WSEZOPONbQ_Lmt7FyqY

Łukasz Pieczyrak

Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

CDR O/KRAKÓW

Rozwój małych gospodarstw – więcej wniosków niż przed rokiem (podsumowanie naboru).

Nabór wniosków dla interwencji Rozwój małych gospodarstw w ostatniej kampanii zakończył się 20 września 2024. W przypadku dofinansowania z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 o wsparcie można było ubiegać się wyłącznie przez internet.

Za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR do 20 września włącznie złożonych zostało ponad 1400 wniosków. Poniżej przedstawiam najistotniejsze informacje zawarte w regulaminie naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw.

Warunki przyznania pomocy

1. Pomoc przyznaje się na operację zapewniającą zwiększenie orientacji rynkowej gospodarstwa w wyniku jego restrukturyzacji w obszarze:

1) produkcji ekologicznej lub produkcji i przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie metodami ekologicznymi, lub

2) rozpoczynania działalności w zakresie wprowadzania żywności (tylko produktów rolnych) na rynek w ramach KŁD (RHD, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie).

2. Przez restrukturyzację rozumie się zmiany w gospodarstwie, które prowadzą do zwiększenia orientacji rynkowej gospodarstwa oraz są dokonywane z uwzględnieniem zmian w otoczeniu oraz wewnętrznych potrzeb danego gospodarstwa.

3. Zwiększenie orientacji rynkowej gospodarstwa może nastąpić poprzez między innymi:

- 1) zmianę profilu produkcji;
- 2) poprawę jakości produkcji;
- 3) zwiększenie wartości dodanej produktu;

4) wprowadzenie nowego produktu na rynek;

5) rozpoczęcie wprowadzania produktu na rynek w ramach KŁD.

4. Pomoc przyznaje się na operację w obszarze produkcji ekologicznej, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli cała produkcja, której dotyczy operacja w gospodarstwie wnioskodawcy jest prowadzona zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego zgodnie z rozporządzeniem 2018/848.

5. Warunek dotyczący rozpoczynania działalności w zakresie wprowadzania produktów rolnych na rynek w ramach KŁD uznaje się za spełniony, jeżeli w okresie 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy rolnik nie był zarejestrowany we właściwym organie Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej w związku z rozpoczęciem działalności w ww. zakresie.

6. Pomoc przyznaje się na operację:

- 1) obejmującą wyłącznie inwestycje związane bezpośrednio z obszarami wsparcia, których dotyczy operacja;
- 2) która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
- 3) która jest w sposób racjonalny dostosowana do zasob-

bów gospodarstwa oraz planowanej koncepcji zmian w gospodarstwie;

4) spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji realizowanych w ramach operacji.

7. Operacja może uwzględniać również koszty ogólne (wymienione w ust. 18) związane z operacją.

8. Pomoc przyznaje się na operację, w wyniku realizacji której nastąpi wzrost wartości sprzedaży brutto produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, w tym żywności w ramach KŁD, co najmniej o 30% w stosunku do ustalonej dla gospodarstwa wartości przychodu bazowego i nie mniej niż do poziomu odpowiadającego równowartości minimalnego wynagrodzenia w roku, w którym złożono WOPP. Minimalne wynagrodzenie w roku 2024, w którym złożono WOPP, ustala się jako iloczyn minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w miesiącu lipcu, w którym rozpoczął się nabór wniosków o przyznanie pomocy (4.300 zł), przez liczbę 12 (w 2024 roku 51.600 zł).

9. Pomoc na operacje w ramach naboru wniosków o przyznanie pomocy objętego niniejszym Regulaminem przyznaje się do wysokości limitu środków, który wynosi 235 mln zł.

10. Pomoc przyznaje się w formie płatności ryczałtowej w kwocie 120 tys. zł.

11. Pomoc wypłaca się w dwóch ratach, o których mowa w § 7 ust. 1.

1) Pomoc przyznaje się w formie płatności ryczałtowej w kwocie 120 tys. zł.

2) Pomoc jest wypłacana beneficjentowi w dwóch ratach:

a) pierwsza rata wynosi 80% kwoty przyznanej pomocy, tj.:

- 96 tys. zł – dla gospodarstw rozpoczynających działalność w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach KŁD oraz gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną,

b) druga rata wynosi 20% kwoty pomocy, tj.:

- 24 tys. zł – dla gospodarstw rozpoczynających działalność w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach KŁD oraz gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną.

12. Maksymalny dopuszczalny poziom pomocy wynosi 85% kosztów kwalifikowalnych.

13. Pomoc przysługuje tylko raz w okresie realizacji PS WPR na rolnika i na gospodarstwo. W przypadku współposiadania gospodarstwa pomoc może być wypłacona tylko raz na dane gospodarstwo

14. Pomoc przyznaje się rolnikowi, który:

- posiada numer EP;

- prowadzi działalność rolniczą, z której uzyskał przychód ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie w wysokości nie mniejszej niż 5 tys. zł i działalność ta nie jest prowadzona wyłącznie w celach naukowo-badawczych. Wysokość przychodu określa się uwzględniając:

a) przychody ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie z nie więcej niż 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia WOPP,

b) przychody ze sprzedaży produktów wytworzonych metodami ekologicznymi, tj. produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji - w przypadku ubiegania się o pomoc na operację dotyczącą produkcji ekologicznej w gospodarstwie prowadzącym produkcję ekologiczną, udokumentowane dokumentami potwierdzającymi transakcje lub informacją z ewidencji sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych, o której mowa w art. 20 ust. 1e ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Wymagania dotyczące biznesplanu oraz racjonalności kosztów

15. Biznesplan zawiera koncepcję zmian strukturalnych w gospodarstwie służących zwiększeniu orientacji rynkowej gospodarstwa, w tym zmiany w zakresie wzrostu wartości sprzedaży produktów rolnych, w szczególności:

1) zawiera wskazanie okresu realizacji biznesplanu (okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe następujące po roku wyjściowym);

2) zawiera opis wyjściowej sytuacji gospodarstwa z uwzględnieniem wszystkich składników wykorzystywanych do działalności rolniczej i zarządzanych przez rolnika, w tym obejmuje informacje dotyczące:

a) składników materialnych (w szczególności gruntów rolnych, budynków, wyposażenia budynków i budowli, maszyn, urządzeń oraz inwentarza) oraz

b) składników niematerialnych (praw związanych z prowadzeniem gospodarstwa) - jeżeli stanowią one zorganizowaną całość gospodarczą;

3) wskazuje ustalony przychód bazowy i prognozowany w

roku docelowym przychód ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie oraz określa sposób, w jaki realizacja operacji doprowadzi do osiągnięcia wzrostu wartości sprzedaży (brutto) produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie do prognozowanego poziomu;

4) określa szkolenia związane z koncepcją zmian w gospodarstwie i z zakresem operacji przewidzianym w biznesplanie, jeżeli wnioskodawca deklaruje w nich udział;

5) zawiera plan marketingowy operacji obejmujący w szczególności:

a) charakterystykę rynku, na jakim prowadzona będzie działalność (określenie bezpośredniej konkurencji, potencjalnych klientów),

b) wybór strategii (określenie sposobu w jaki prowadzona będzie sprzedaż, narzędzi promocji oraz reklamy, które zostaną zastosowane wobec odbiorców produktów),

c) prognozy sprzedaży produktów z uwzględnieniem kalkulacji cen i wielkości sprzedaży;

6) zapewnia zgodność szacunkowych wartości planowanych inwestycji z cenami rynkowymi,

7) przewiduje, że wydatki na inwestycje związane bezpośrednio z obszarem wsparcia, którego dotyczy operacja, oraz na koszty ogólne związane z operacją, w części nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji, stanowią co najmniej równowartość 100% kosztów kwalifikowalnych ustaloną przy danej kwocie pomocy (tj. co najmniej 117,65% kwoty pomocy);

8) zawiera elementy wzajemnie ze sobą spójne i zgodne, i jest racjonalny;

9) przewiduje zakup wyłącznie nowych maszyn, urządzeń i sprzętu, w tym sprzętu komputerowego.

Ocena racjonalności kosztów

29. Pomoc przyznaje się na operację uzasadnioną pod względem racjonalności kosztów kwalifikowalnych/inwestycji zaplanowanych do zrealizowania. Operacja musi być możliwa do wykonania, uzasadniona oraz dostosowana z punktu widzenia celu, zakresu i zakładanych jej rezultatów. Ocena racjonalności obejmuje poniższe aspekty:

1) uzasadnienie ekonomiczne kosztów/inwestycji, czyli w jaki sposób zakres rzeczowy wskazany we WOPP przyczyni się do osiągnięcia celu operacji lub wzrostu efektywności ekonomicznej gospodarstwa rolnego wnioskodawcy

(wzrost przychodów, usprawnienie procesów produkcji, ograniczenie kosztów);

2) racjonalność technologiczną – sprawdzenie, czy wspierane inwestycje w szczególności:

a) nie mają charakteru inwestycji odtworzeniowej,

b) są uzasadnione ze względu na komplementarność technologiczną,

c) są uzasadnione ze względu na profil produkcji,

d) są uzasadnione ze względu na skalę produkcji, wykazują możliwość zbytu produkcji w przypadku wzrostu mocy produkcyjnych;

3) racjonalność kosztową – sprawdzenie czy planowane koszty/szacunkowe koszty planowanych inwestycji objęte zakresem rzeczowym operacji są rynkowe lub czy zostały oszacowane na podstawie cen rynkowych.

Limit środków finansowych, do którego ARiMR może przyznać pomoc w ramach naboru 2024 wynosi 235 mln PLN, to oznacza około 2 tysiące potencjalnych beneficjentów. W obecnym naborze zostało złożone 1400 wniosków co oznacza, że środki finansowe są zagwarantowane dla wszystkich beneficjentów.

Opracowano na podstawie:

<https://www.gov.pl/web/arimr/rozwoj-malych-gospodarstw---wiecej-wnioskow-o-pryzywanie-120-tys-zl-niz-przed-rokiem>

<https://www.gov.pl/web/arimr/rozwoj-malych-gospodarstw---nabor-wnioskow-od-25-lipca-do-22-sierpnia-2024-r>

REGULAMIN NABORU WNIOSKÓW O PRYZNANIE POMOCY w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw dla naboru realizowanego w 2024 r

Rafał Galiak

Sam. stanowisko ds. ekonomiki i zarządzania gospodarstwem

CDR O/KRAKÓW

Rolnictwo społeczne w Irlandii - relacja z wyjazdu studyjnego do Irlandii nt. „Dobre praktyki funkcjonowania gospodarstw społecznych w sieciach współpracy na przykładzie Social Farming Ireland”, 22-26.09.2024 r

Rolnictwo społeczne jest innowacyjnym nurtem przedsiębiorczości coraz bardziej popularnym zarówno w Europie, jak i wielu państwach na świecie. Gospodarstwa pełniące funkcje społeczne łączą produkcję rolną i leśną ze świadczeniem różnego rodzaju usług społecznych. Bazę dla usług rolnictwa społecznego stanowią: unikatowa infrastruktura techniczna gospodarstwa wiejskiego, produkcja rolnicza i zajęcia gospodarskie, umiejętności i doświadczenie rolników, wartości rodziny wiejskiej oraz miejscowa tradycja i kultura.

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie zorganizowało w dniach 22-26 września 2024 r. wyjazd studyjny do Irlandii nt.: „Dobre praktyki funkcjonowania gospodarstw społecznych w sieciach współpracy na przykładzie Social Farming Ireland” realizowany w ramach operacji pn. „Współpraca sieciowa w rolnictwie społecznym” z Planu Operacyjnego KROW na lata 2024-2025.

W wyjeździe wzięło udział 20 uczestników, przedstawicieli podmiotów zajmujących się tematyką rozwoju rolnictwa społecznego w Polsce – specjaliści i doradcy z Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Centrum Doradztwa Rolniczego oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem wyjazdu było zapoznanie z dobrymi praktykami funkcjonowania gospodarstw społecznych w sieciach współpracy na przykładzie Social Farming Ireland. Operacja stanowi kon-

tinuację dotychczasowych działań Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie w zakresie budowania potencjału doradztwa rolniczego do wdrożenia rolnictwa społecznego w Polsce.

W ramach realizacji wyjazdu przeprowadzone zostało spotkanie z przedstawicielem Leitrim Development Company koordynatorem krajowej sieci rolnictwa społecznego w Irlandii Social Farming Ireland. W trakcie wizyty omówiony został system prawno-instytucjonalny i założenia organizacyjne funkcjonowania gospodarstw społecznych w Irlandii. Wizyty w gospodarstwach rolnych prezentowały przykłady funkcjonowania gospodarstw społecznych w Social Farming Ireland świadczących usługi opiekuńcze, pedagogiczne, integracji i włączenia społecznego, wspomagające reedukację, terapię i rehabilitację.

Social Farming Ireland (SFI) to krajowy projekt finansowany przez Departament ds. Rolnictwa, Żywności i Morza (DAFM) oraz Fundusz CEDRA. Jest kierowany przez Leitrim Development Company z siedzibą w Drumshanbo. Co. Leitrim. SFI wspiera rozwój krajowej sieci gospodarstw społecznych we współpracy z innymi lokalnymi firmami: West Limerick Resources Ltd. South West Mayo Development Co. (zachód), Waterford LEADER Partnership Co. i Leitrim Development Co., gdzie znajdują się regionalni urzędnicy ds. rozwoju gospodarstw społecznych.

Social Farming Ireland współpracuje z rolnikami zainteresowanymi prowadzeniem usług społecznych dostarczając bezpłatnie wszelkiego rodzaju wsparcia, szkoleń i narzędzi umożliwiających gospodarstwom prowadzenie działalności bezpiecznie i skutecznie. SFI uruchamia i realizuje cały proces organizacji pobytu osób wymagających wsparcia w gospodarstwie społecznym. Organizuje wydarzenia promujące i upowszechniające rolnictwo społeczne na poziomie regionalnym i krajowym, w tym wśród sektora zdrowia i opieki.

Regionalne ośrodki SFI są źródłem wsparcia dla społecznych rolników, podopiecznych, organizacji, członków rodzin i osób ich wspierających we wszystkich sprawach związanych z funkcjonowaniem farm społecznych. Regionalni specjaliści rozwijają i wdrażają najlepsze praktyki i procedury w zakresie rolnictwa społecznego, które umożliwiają bezpieczne i zrównoważone prowadzenie gospodarstw społecznych.

Rolnicy społeczni skupieni w sieci SFI są rozlokowani w całym kraju i oferują uczestnikom wiele różnych aktywności rolniczych. Gospodarstwa te nie są wyspecjalizowane, są to zwykłe gospodarstwa aktywne rolniczo, różniące się znacznie pod względem wielkości i aktywności - od 1 akrowych jednostek ogrodniczych do 7-akrowej farmy mlecznej. Jednak większość z nich to małe lub średnie gospodarstwa, które nie prowadzą intensywnej ani wysoce zmechanizowanej działalności. Gospodarstwa zajmują się hodowlą bydła, koni (w tym jeździectwem), owiec, kóz, uprawą ziemi, leśnictwem i innymi. Więk-

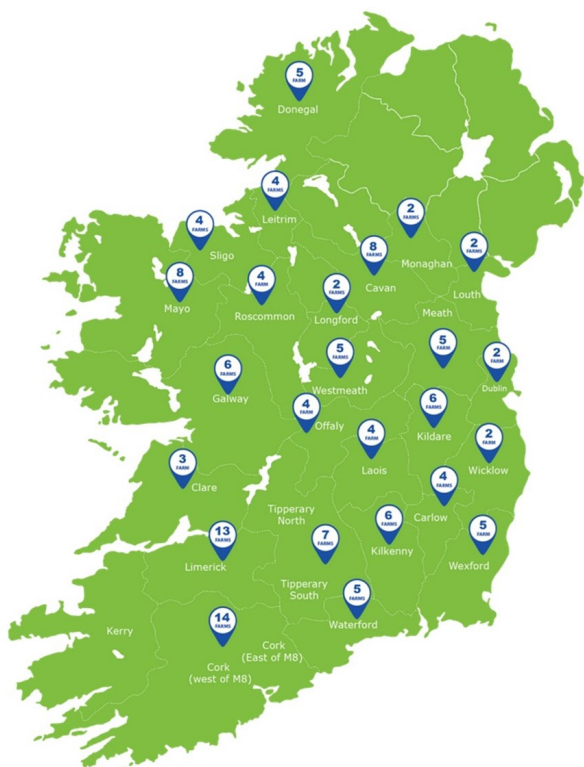
szość z nich to mieszane gospodarstwa rolne, oferujące szeroki wachlarz potencjalnych zajęć dla uczestników i możliwość zaspokojenia szeregu preferencji i zainteresowań.

Gospodarstwa Social Farming Ireland biorą udział w szczegółowym procesie szkoleniowym w celu zapewnienia wsparcia na swoich farmach. Uczestniczą w programie szkoleniowo-edukacyjnym w zakresie rolnictwa socjalnego w Irlandii, a regionalni specjaliści wspierają organizację pobytu uczestników w gospodarstwach przed i podczas okresu jego trwania.

Rolnictwo społeczne daje możliwość zróżnicowania zdolności do generowania dochodów w gospodarstwie i gospodarce wiejskiej. Źródła finansowania i regulacje dotyczące płatności są bardzo różne, ale istnieją potencjalne możliwości osiągnięcia pewnego poziomu dochodów z działalności społecznej gospodarstwa. Jednak wiele rodzin rolniczych i organizacji angażuje się w rolnictwo społeczne z powodów terapeutycznych i holistycznych, a nie ekonomicznych. Rolnicy zaangażowani w rolnictwo społeczne mówią o własnej zwiększonej świadomości na temat potrzeb i możliwości osób ze szczególnym potrzebami.

Na stronie www.socialfarmingireland.ie/our-farms/ można zobaczyć mapę z lokalizacją farm społecznych Social Farmin Irleand.:

Jak działa rolnictwo społeczne w Irlandii?

- Uczestnicy zazwyczaj przyjeżdżają do gospodarstwa społecznego na jeden dzień w tygodniu przez okres od ośmiu do dwudziestu czterech tygodni. Gospodarstwa społeczne w Irlandii nie świadczą usług opieki całodobowej dla osób ze specjalnymi potrzebami, do tego dedykowane są społeczności specjalizujące się w świadczeniu usług całodobowej opieki.
- Zazwyczaj w każdym dniu pobytu w gospodarstwie społecznym uczestniczy od dwóch do czterech uczestników. W zależności od potrzeb niektórym towarzyszy personel pomocniczy, podczas gdy inni przyjeżdżają niezależnie.
- Większość rolników oferuje usługi społeczne przez jeden do dwóch dni w tygodniu. Ważne jest, aby gospodarstwo było aktywnym gospodarstwem rolnym i oferowało różne aktywności rolnicze dostosowane do potrzeb uczestników.

Social Farming Ireland współpracuje z gospodarstwem społecznym, uczestnikami oraz każdym, kto ich wspiera, aby zorganizować wszystkie aspekty związane z działal-

nością społeczną gospodarstwa. Rolnicy społeczni otrzymują wynagrodzenie za cenne wsparcie, jakiego udzielają w swoich gospodarstwach, zwykle w wysokości stawki dziennej pokrywającej koszty pobytu uczestnika.

Przykłady aktywności wykonywanych przez uczestników w gospodarstwie społecznym:

- sprawdzanie inwentarza,
- karmienie zwierząt,
- układanie legowisk dla zwierząt,
- sianie nasion, odchwaszczanie lub podlewanie roślin,
- spacerowanie,
- prace na podniesionych grządkach,
- zmiatanie i mycie podwórka,
- rąbanie drewna,
- robienie przetworów,
- spotkanie się z sąsiadami i rodziną,
- robienie zakupów,
- picie herbaty i rozmowy w kuchni rolniczej.

Z usług gospodarstw społecznych korzysta wiele różnych osób, w tym osoby z niepełnosprawnością intelektualną, sensoryczną i fizyczną, osoby z chorobą psychiczną, osoby długotrwale bezrobotne, młodzi ludzie doświadczający wyzwań w życiu, uchodźcy i osoby doświadczające bezdomności lub zmagające się z problemami uzależnień, osoby z demencją i osoby starsze.

Do gospodarstw społecznych kierowane są osoby potrzebujące z różnych instytucji

i organizacji opieki (w tym Health Service Executive - odpowiednik polskiego NFZ) poprzez system Social Farming Irleand zapewniając finansowanie pobytu uczestnika na farmie. Social Farmin Irleand zajmuje się całym procesem organizacji pobytu uczestnika na farmie.

Jak zostać gospodarstwem społecznym w Irlandii?

Chcąc oferować usługi społeczne gospodarstwo musi zgłosić ten fakt w biurze Social Farming Ireland. Wszyscy aspirujący rolnicy społeczni muszą ukończyć trzydniowe szkolenie praktyczne, zapewniane przez Social Farming Ireland. Obejmuje ono elementy online i stacjonarne, a także naukę praktyczną od osób prowadzących farmy społeczne. Jest ono bezpłatne i zwykle planowane raz w roku. W kolejnym etapie regionalny specjalista odwiedza farmę w celu sprawdzenia potencjału społecznego gospodarstwa. Proces rozwoju gospodarstwa społecznego jest następnie kontynuowany z udziałem regionalnych specjalistów i obejmuje kluczowe elementy, takie jak mentoring w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa w gospodarstwie, szkolenie w zakresie analizy ryzyka i zagrożeń, które mogą spowodować obrażenia u ludzi oraz ich zapobiegania oraz weryfikację ubezpieczenia.

Social Farming Ireland zapewnia szeroki zakres usług, które wspierają rozwój rolnictwa społecznego na szczeblu krajowym. Zapewnia szkolenia i wsparcie rozwojowe

dla rolników społecznych, współpracuje z opieką zdrowotną, społeczną i innymi organizacjami, aby aktywować miejsca pracy w gospodarstwach w całym kraju i ułatwiać dobre zarządzanie finansowe i operacyjne dla rolnictwa społecznego. Prowadzi również badania nad najlepszymi praktykami i promuje wartości rolnictwa społecznego na szczeblu krajowym.

W latach 2018-2020 w ramach Social Farming Ireland realizowany był międzynarodowy projekt SoEngage finansowany w programie Erasmus+ KA2 Partnerstwo Strategiczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. Partnerami projektu była Polska, Niemcy, Irlandia, Rumunia, Hiszpania i Wielka Brytania. Celem projektu było opracowanie szkoleń wspierających rolników w angażowaniu się w rolnictwo społeczne na rzecz korzyści ekonomicznych i zrównoważonego rozwoju gospodarstwa oraz społeczności wiejskiej. Efekty projektu, również w języku polskim, dostępne są na stronie <https://www.soengage.eu/>.

Kludia Kiejan

Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

CDR O/KRAKÓW

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

SALE DYDAKTYCZNE

OFERTA

Zapewniamy kompleksową obsługę przy organizacji konferencji, szkoleń, seminariów oraz spotkań służbowych.

Oferujemy wielofunkcyjne sale dydaktyczne, wyposażone w sprzęt audiowizualny i multimedialny.

Możliwości techniczne sal:

- łącze internetowe,
- możliwość stworzenia sieci LAN,
- obsługa multimedialna i techniczna.

Sprzęt do dyspozycji:

- projektory multimedialne,
- notebooki, komputery,
- monitor interaktywny,
- flipcharty elektroniczne i tradycyjne,
- mikrofony bezprzewodowe,
- TV, Wideo, DVD.

NOCLEGI

POKOJE GOŚCINNE

- 1-osobowy z łazienką - 100 zł
- 2-osobowy z łazienką - 160 zł
- 3-osobowy z łazienką - 240 zł

OFERUJEMY 42 MIEJSCA NOCLEGOWE

Każdy pokój posiada oddzielną łazienkę, lodówkę, telewizor, czajnik elektryczny, bezpłatny dostęp do łącza internetowego Wi-Fi.

ADRES

ul. Meiselsa 1
31-063 Kraków

KONTAKT

tel: +48 12 424 05 55
repcja.krakow@cdr.gov.pl

www.cdr.gov.pl/krakow

www.nocowanie.pl

www.noclegwkrakowie.com.pl